

STARFSEMI BYGGÐASTOFNUNAR

ARNAR MÁR ELÍASSON, FORSTJÓRI

Lágmarksríki – “Night-watchman state”

- Robert Nozick 1974 o.fl.

✓ Verja einstaklingsrétt

- ✓ Lagasetning
- ✓ Lögregla, landhelgisgæsla
- ✓ Dómstólar

X Endurdreifing verðmæta

- X Fæðingarorlofssjóður
- X Húsaleigubætur
- X Náttúruhamfaratrygging
- X Byggðastefna

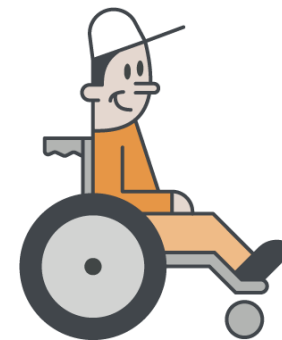
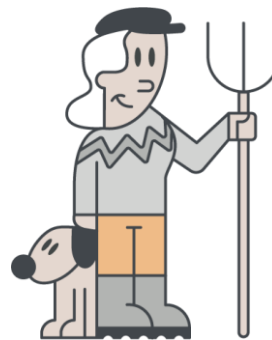

- [illegible]

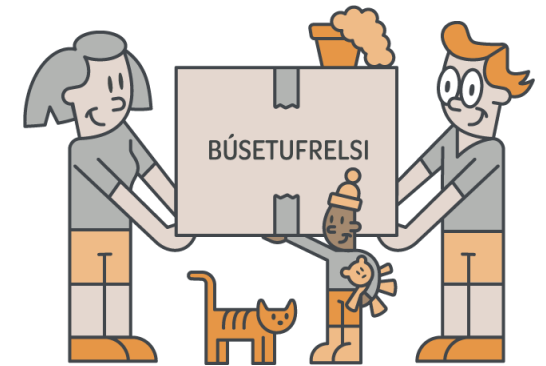
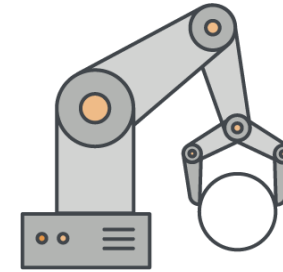
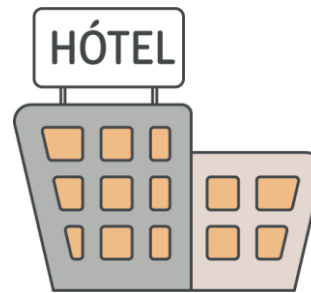
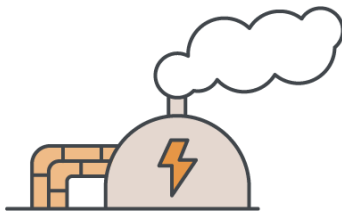
Blómlegar byggðir um land allt

- Samþjöppun í borgarsamfélög er alþjóðleg þróun
- Það er einfaldara og hagkvæmara að búa þétt
- Úr nógildandi byggðaáætlun:
- ***„Í öllum landshlutum verði blómlegar byggðir og öflugir byggðakjarnar þar sem stuðlað verði að bættum lífskjörum landsmanna og búsetufrelsi með sem jöfnustu aðgengi að grunnþjónustu, húsnæði og fjölbreyttum atvinnutækifærum.“***

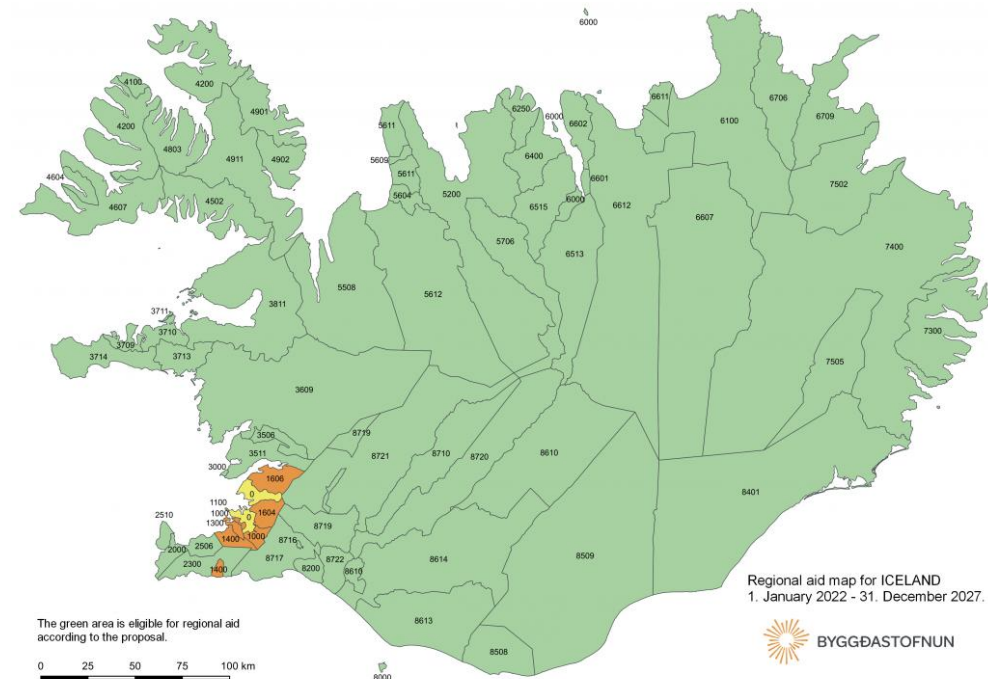
Blómlegar byggðir um land allt

- Matvælaframleiðsla
- Ferðamennska
- Orkuöflun
- Stóriðja
- Öryggissjónarmið
- Menningararfur
- Búsetufrelsi

Hlutverk Byggðastofnunar

- Lög um Byggðastofnun nr. 106/1999
- Lög um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002
- Reglugerð um Byggðastofnun nr. 347/2000
- Hlutverk Byggðastofnunar er að efla byggð og atvinnulíf með sérstakri áherslu á jöfnun tækifæra allra landsmanna til atvinnu og búsetu
- Starfssvæðið er landið allt utan höfuðborgarsvæðis

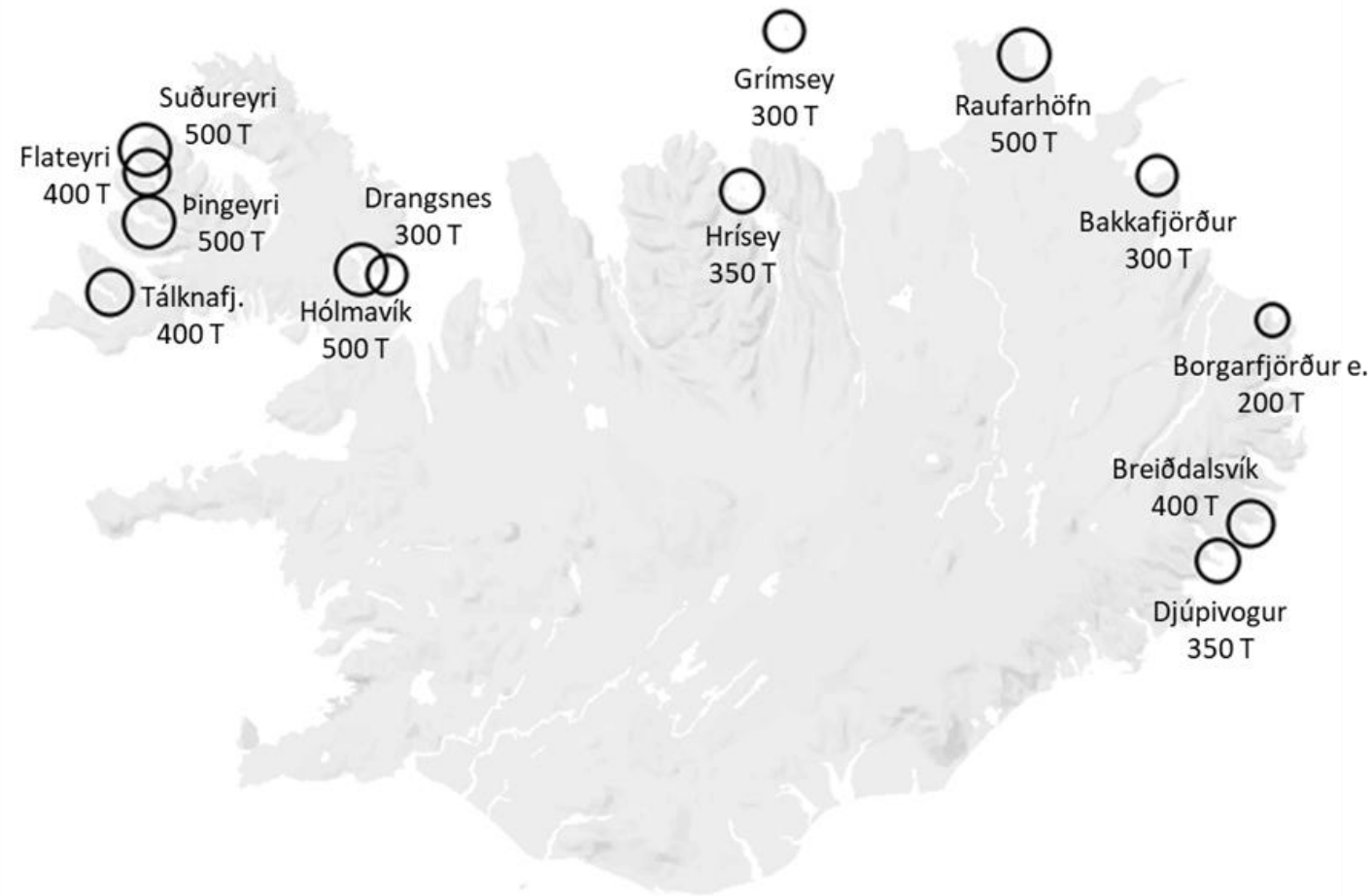

Verkefni samkvæmt starfsáætlun 2025

- Endurmenntun starfsmanna
- Leiðtogaþjálfun stjórnenda
- Upplýsingarit innanhúss
- Örfundir innanhúss
- Fjarvinnustefna
- Óstaðbundin störf
- Græn skref í ríkisrekstri
- Aðgengi að sérf.þj. á heilbrigðissviði
- Verslun í dreifbýli
- Almenningsgangur á milli byggða
- Opinber grunnþj. og skilgreining aðgengis
- Útlánastarfsemi
- Kynningafundir á fjármögnunarstarfsemi
- Efling átthagafjárfesta
- Ýmis verkefni með landshlutasamtökum
- Eyrarrósir
- Landstólpinn
- Mælaborð
- Þjónustukort
- Kostnaðardreifing vegna þjónustusóknar
- Greining atvinnusóknar
- Sértek verkefni sóknaráætlanasvæða
- Brothættar byggðir
- Áhrif loftslagsbreytinga og sveitarfélög
- Opinberar upplýsingar á sviði byggðamála
- Þátttaka í alþjóðasamstarfi
- Mælikvarðar byggðaáætlunar
- Greining á byggðaáhrifum frumvarps til fjárlaga
- Umsagnir um þingmál
- Þjónustukönnun
- Stöðugreiningar landshluta
- Staðsetning ríkisstarfa
- Fasteignagjöld viðmiðunareignar um land allt
- Orkukostnaður viðmiðunareignar um land allt
- Tekjur einstaklinga um land allt
- Byggðaráðstefna 2025
- Samfélagsmiðlun
- Kynningafundir í sveitastjórnnum
- Stofnanavitinn
- Stafræn vegferð – island.is
- Aflamark Byggðastofnunar
- Flutningsjöfnun olíuvara
- Flutningsjöfnun framleiðsluvara
- Stjórnsýsla póstmála
- Stjórnir
- Starfshópar
- Nefndir
- Byggðarannsóknasjóður
- Styrkir til meistaranema

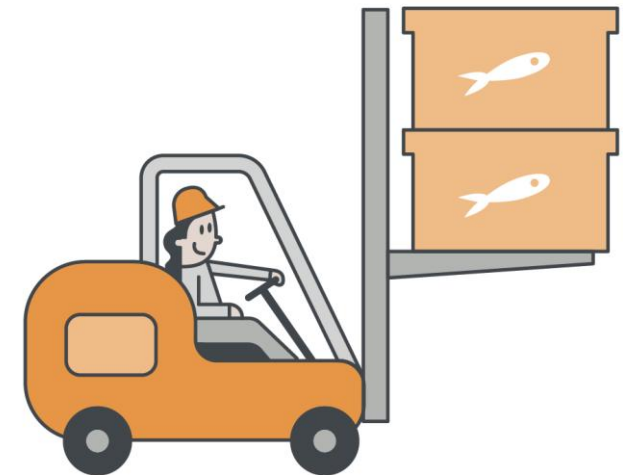
Aflamark Byggðastofnunar

Núverandi samningar – allt að 5.000 tonn

Aflamark Byggðastofnunar

- Samningar til allt að sex ára stuðla að fyrirsjáanleika sem er forsenda uppbyggingar
- Samningarnir viðhéldu/sköpuðu 416 ársverk/störf í mörgum af viðkvæmustu byggðalögum á Íslandi á seinasta fiskveiðiári
- Störf sem mörg hver hefðu ella aflagst með viðeigandi neikvæðum byggðaáhrifum á þessum stöðum
- Samningsaðilar segja þetta aflamark forsendu þess að halda úti rekstri í þessum byggðalögum
- Ríkisendurskoðun metið umsýslu stofnunarinnar góða

Lánaflokkar Byggðastofnunar

Almenn lán

- 5,5% verðtryggt
- 4% álag á REIBOR
- 4,5% álag á SOFR í USD og €STR í EUR
- Lánstími allt að 20 ár
- Tryggingar: Allt að 75% í fasteign, 50% í vélum og tækjum og 60% skip með kvóta.

Landbúnaður

- 4,5% verðtryggt
- 2,5% álag á REIBOR
- Lánstími allt að 25 ár
- Á jörð verður að vera búskapur og föst búseta
- Tryggingar: Allt að 75% í fasteign/jörð og 50% í vélum og tækjum

Atvinnurekstur kvenna – Invest EU

- 4,8% verðtryggt
- 2,5% álag á REIBOR
- Lánstími allt að 10 ár
- Að lágmarki 75% félagsins í eigu kvenna og undir stjórn þeirra
- Lánsupphæðir
 - Allt að 5m.kr. án trygginga
 - Allt að 10 m.kr. með tryggingum

Lán til nýliðunar í landbúnaður – Invest EU

- 4,5% verðtryggt
- 2,5% álag á REIBOR
- Tryggingar: Allt að 90% í fasteign/jörð
- Lánstími allt að 25 ár
- Möguleiki á eingöngu vaxtagreiðslum í allt að 3 ár

Lánaflokkar Byggðastofnunar

Græn lán – Invest EU

- 4,8% verðtryggt
- 2,5% álag á REIBOR
- Lánstími allt að 25 ár
- Möguleiki á eingöngu vaxtagreiðslum í allt að 3 ár
- Tryggingar: Allt að 90% í fasteign og 75% í vélum og tækjum

Nýsköpunarlán – Invest EU

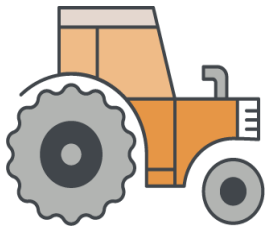
- Ræsing: 4,8% verðtryggt / 3,5% álag á REIBOR
- Uppskölun: 4,5% verðtryggt / 3,0% álag á REIBOR
- Markaðssetning: 4,0% álag á REIBOR

Lán til viðkvæmra byggðarlaga – Invest EU

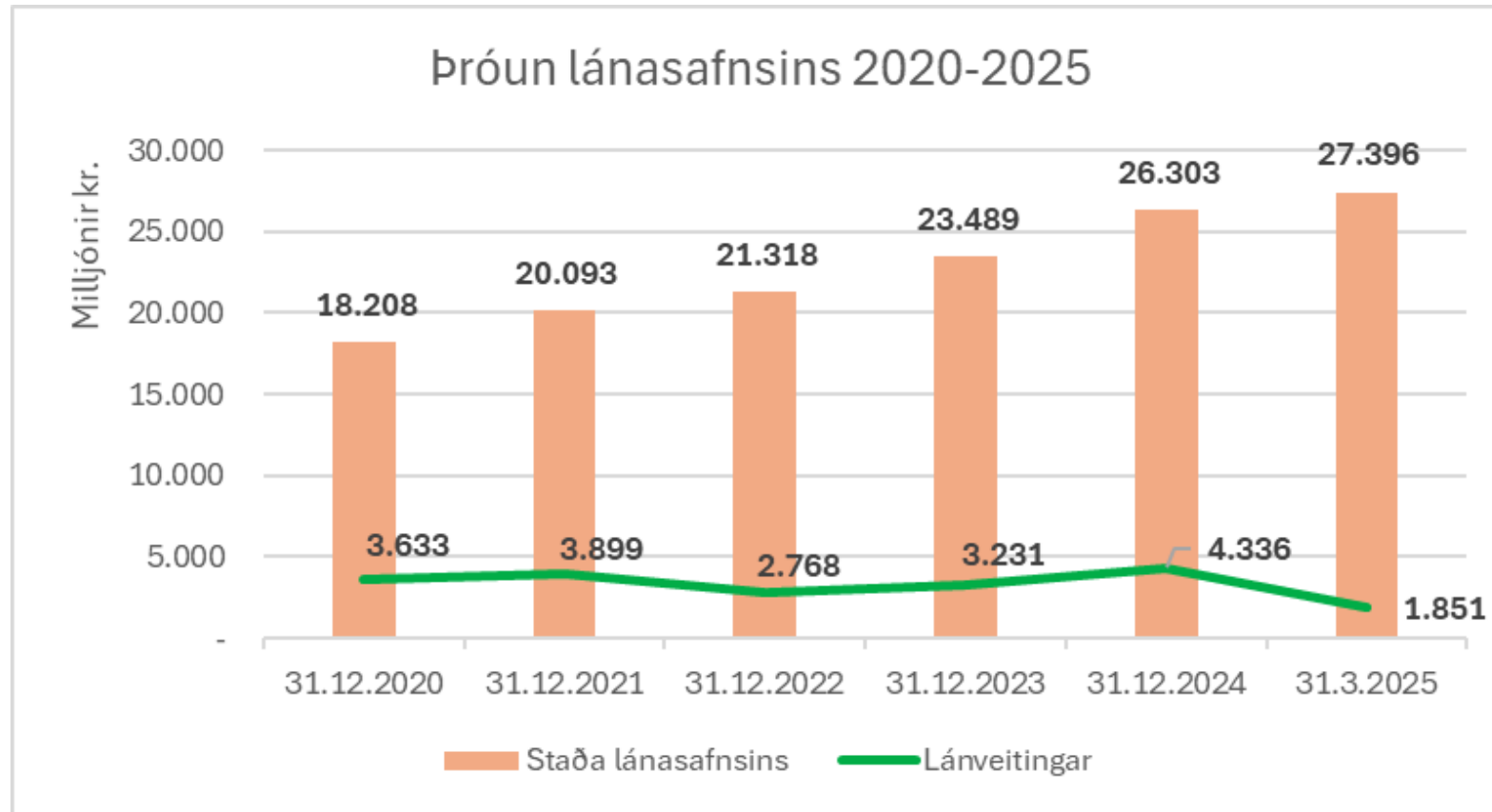
- Allt að 75% veðsetning í skipum með kvóta
 - 4,8% verðtryggt 3,5% álag á REIBOR / 4,0% álag á €STR í EUR
 - Lánstími allt að 15 ár.
- Allt að 90% veðsetning í fasteignum, lóðum eða jörðum
 - 4,5% verðtryggt / 2,5% álag á REIBOR / 4,0% álag á €STR í EUR
 - Lánstími allt að 25 ár.
- Allt að 75% veðsetning í vélum og tækjum
 - 5,5% verðtryggt / 4,0% álag á REIBOR / 4,5% álag á €STR í EUR
 - Lánstími allt að 10 ár

Áhrif kynslóðaskiptalána

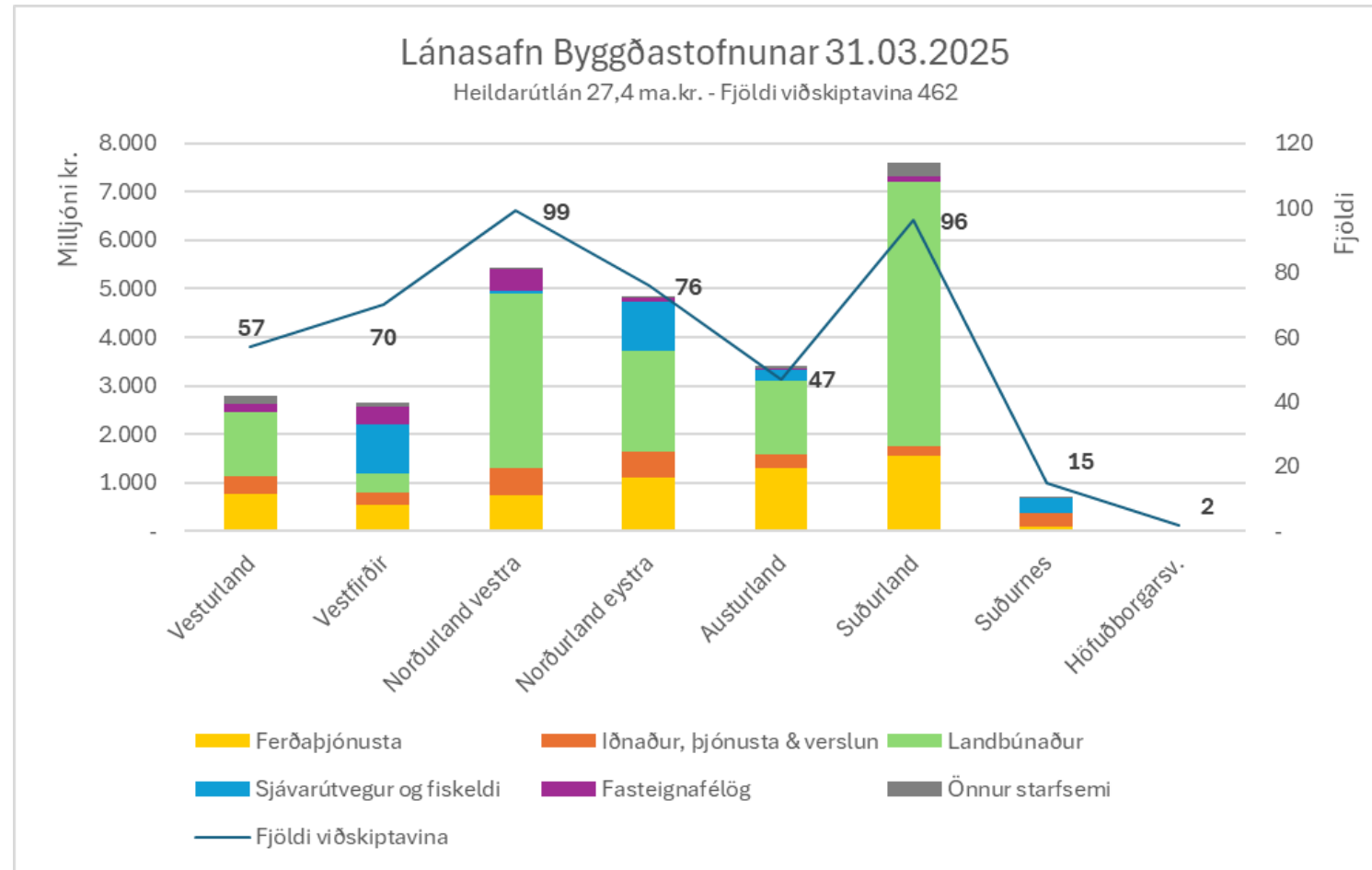
- Haustið 2020 fyrsta COSME lánið veitt
- Kaup ungra bænda á jörðinni Dæli í Skíðadal
- Sumarið 2024 fyrsta InvestEU lánið veitt
- Kaup ungra bænda á jörðinni Hólmahjáleiga í Landeyjum
- **Kynslóðaskipti á 50 búum með tilkomu lánanna**
- 90% veðsetning
- Vaxtagreiðslur fyrstu 3 árin

Þróun lánasafns Byggðastofnunar

Lánasafn Byggðastofnunar

Uppbygging atvinnuhúsnæðis (Búðardalur)

Markmið

- Bygging atvinnuhúsnæðis á stað þar sem vöntun á fjárfestingu í atvinnuhúsnæði hefur hamlað framþróun

Fjármagn

- Byggðastofnun leggur allt að 150 m.kr. í verkefnið

Staðan

- Byggðastofnun og Dalabyggð undirrituðu viljayfirlýsingu í desember sl.
- Samtal við hagaðila um uppbygginguna og kaup eða leigu á bilum

Stefnumótandi byggðaáætlun 2022-2036

Markmið

- A. Jafna aðgengi að þjónustu
- B. Jafna tækifæri til atvinnu
- C. Stuðla að sjálfbærri þróun byggða um allt land

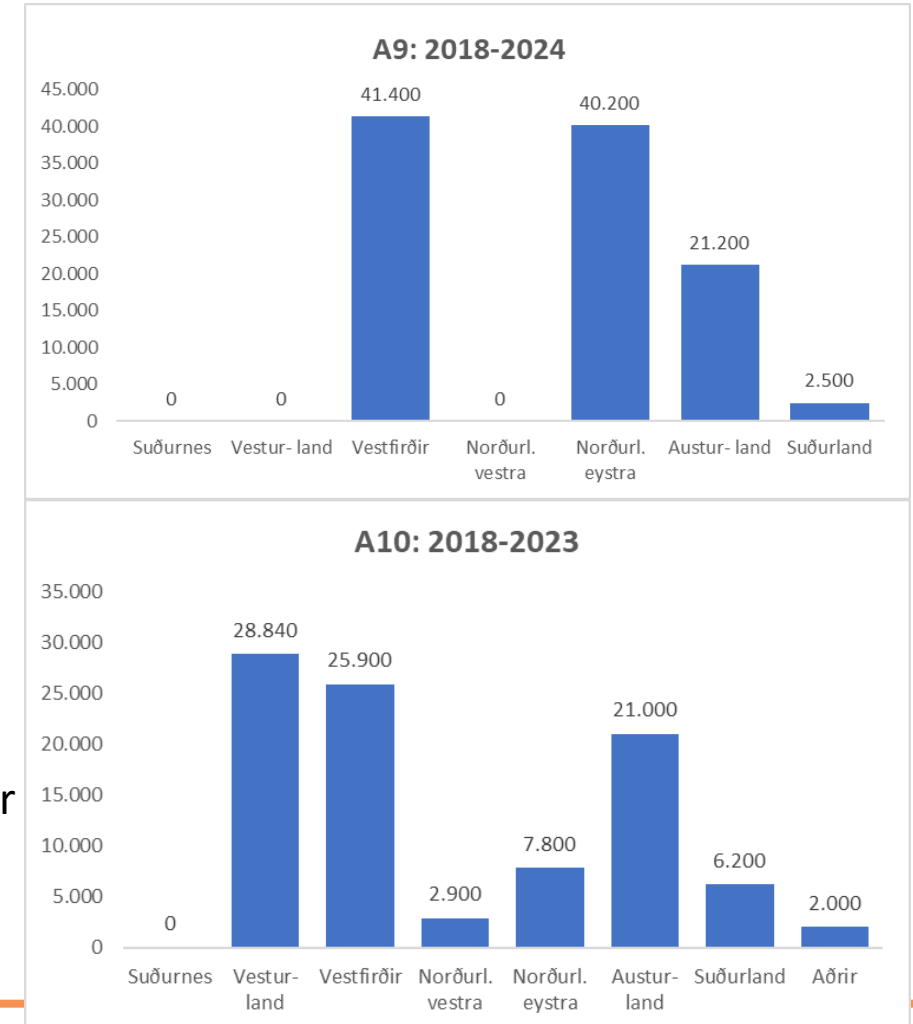
Aðgerðaáætlun 2022-2026

- 51 áhersla
- 44 aðgerðir (BST framkv.aðili 12)
- Árangursmælikvarðar

Byggðaaáætlun – A. Jafna aðgengi að þjónustu

- A.6. Aðgengi að sérfræðipjónustu á heilbrigðissviði
 - Heimild til ívilnunar við endurgreiðslu námslána á svæðum skilgreindum í samráði við Byggðastofnun
- A.9. Verslun í dreifbýli
 - Styðja við rekstur dagvöruverslunar í minni byggðarlögum til að viðhalda mikilvægri grunnþjónustu (105 m.kr.)
- A.10. Almenningsamgöngur milli byggða
 - Styðja við almenningssamgöngur í minni byggðarlögum (97 m.kr.)
- A.15. Opinber grunnþjónusta og jöfnun aðgengis
 - Skilgreining lágmarkspjónustustigs í dreifbýli og jöfnun kostnaðar
- A.16. Kostnaðargreining vegna þjónustusóknar
 - Greining heildarkostnaðar við þjónustusókn

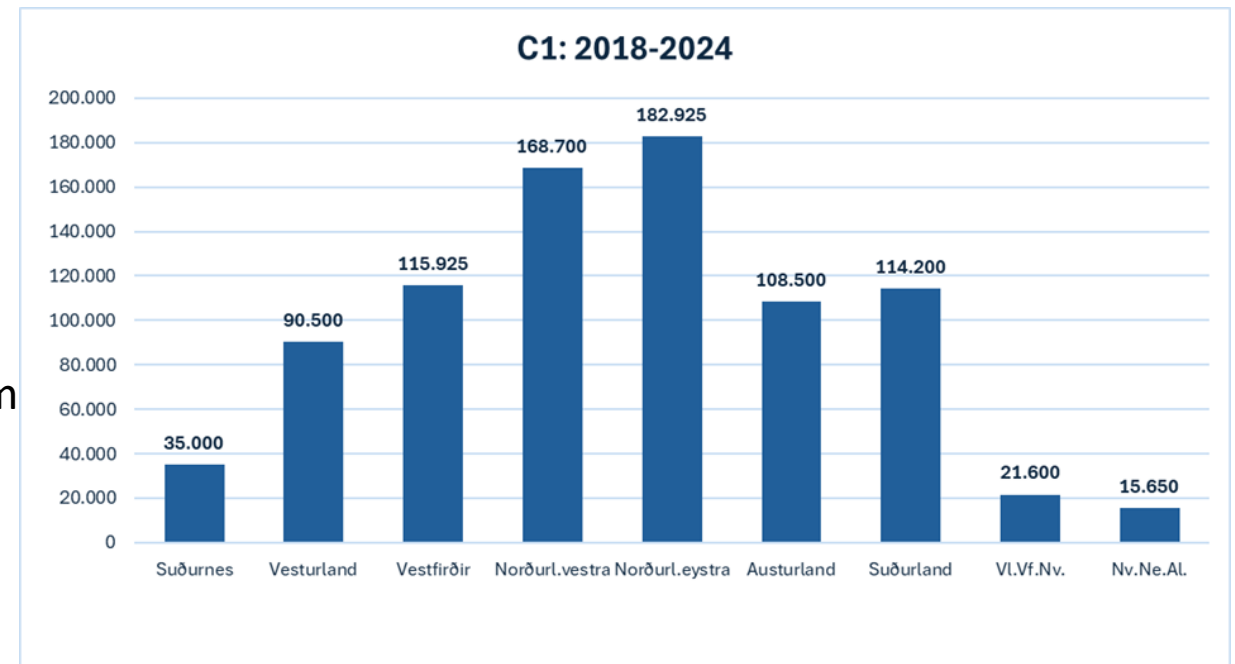

Byggðaaáætlun – B. Jafna tækifæri til atvinnu

- B.5. Greining atvinnusóknar
 - Skilgreint verði staðfang vinnustaðar og tíðni ferða milli heimilis og vinnustaðar.
- B.7. Óstaðbundin störf
 - Efling búsetufrelsis með fjölgun atvinnutækifæra í landsbyggðunum
 - Störf hjá ríkinu verði ekki staðbundin nema eðli þeirra krefjist þess sérstaklega
 - Fjölgun vinnurýma (150 m.kr.)
 - Styrkir til ríkisstofnana á höfuðborgarsvæðinu sem flytja störf í landsbyggðirnar, níu störf þegar verið flutt með þessu úrræði (150 m.kr.)

Byggðaaætlun – C. Stuðla að sjálfbærri þróun byggða

- C.1. Sértek verkefnið sóknaráætlanasvæða
 - Færa heimafólki ábyrgð á ráðstöfun fjármuna
- C.2. Brothætt byggðalög
 - Sporna við viðvarandi fólksfækkun (120+35 m.kr. á ári)
- C.10. Áhrif loftslagsbreytinga og sveitarfélög
 - Mótun nálgunar á aðlögun sveitarfélaga að áhrifum loftslagsbreytinga
- C.13. Opinberar upplýsingar á sviði byggðamála
 - Styrking þekkingargrundvallar á sviði byggðamála
- C.14. Virk þátttaka í alþjóðasamstarfi
 - Styrking þekkingargrundvallar á sviði byggðamála

C.2. Brothættar byggðir

Núverandi þáttökubýggðarlög

- Reykhólahreppur – Fjársjóður fjalla og fjarða 2025-2029
- Dalabyggð - DalaAuður, 2022-2025
- Stöðvarfjörður - Sterkur Stöðvarfjörður, 2022-2025
- Strandabyggð - Sterkar Strandir, 2020-2024
- Bakkafjörður - Betri Bakkafjörður, 2019-2024

Fjármagn 120 m.kr. á ári

- Launakostnaður verkefnisstjóra
- Frumkvæðisstyrkir, 72 styrkir – 49,4 m.kr. (2024)

Viðbótarframlag frá Byggðastofnun 135 m.kr. 2025-2027

- Fjölga þáttökubýggðarlögum
- Lengja gildistíma samninga

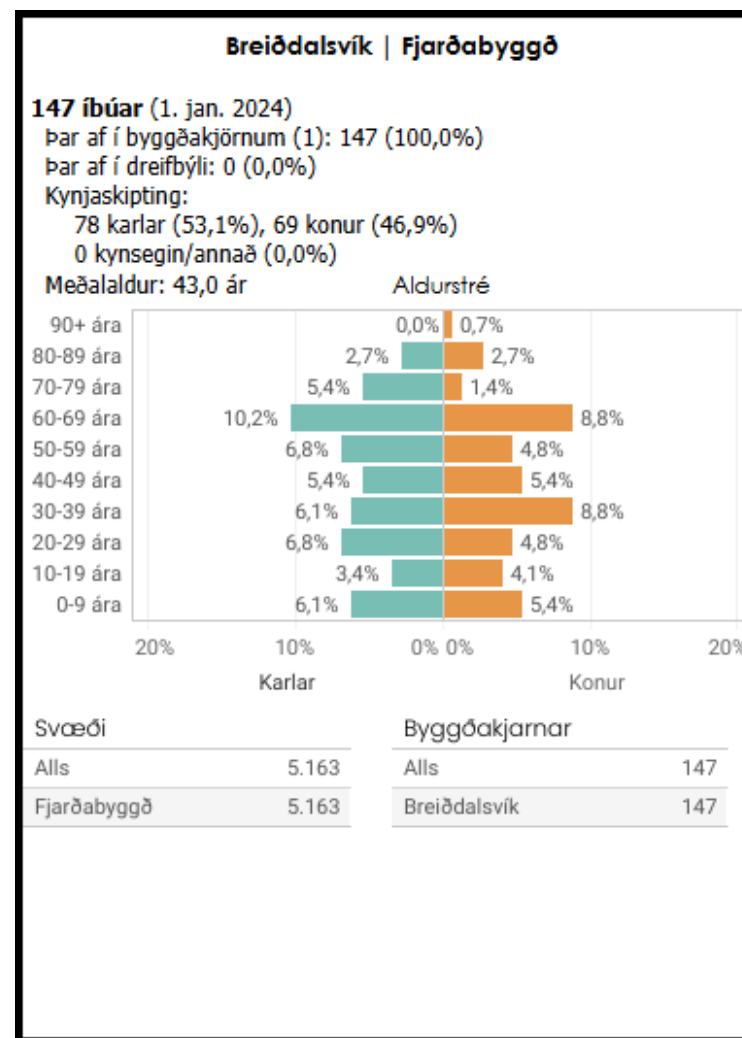
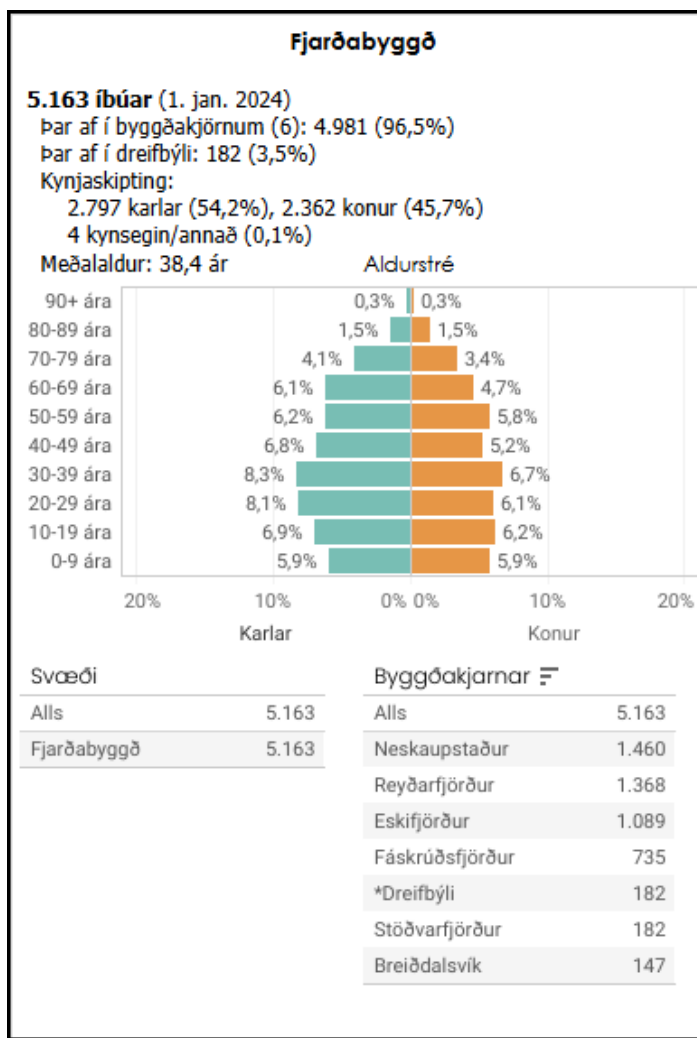

Frá úthlutunarhátíð Sterkra Stranda, apríl 2024

C.13. Opinberar upplýsingar á sviði byggðamála

C.13. Opinberar upplýsingar á sviði byggðamála

- Búseta í landinu öllu er þjóðhagslega hagkvæm
 - Stærstu atvinnuvegir þjóðarinnar
 - Öryggissjónarmið
 - Menningararfur
 - Búsetufrelsi
- Ómöguleg án virkrar byggðastefnu
 - Hjartalæknir í Breiðdalsvík
 - Sinfóníuhljómsveit á Kirkjubæjarklaustri
 - Aðgengi að þjónustu fyrir alla landsmenn

Byggðaráðstefna 4. nóvember 2025 í Mývatnssveit

Félagslegur fjölbreytileiki samfélaga, jafnvægi, áskoranir eða vannýtt sóknarfæri?